

Odbor za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane

2016/2224(INI)

13.7.2017

MIŠLJENJE

Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane

upućeno Odboru za pravna pitanja

o legitimnim mjerama za zaštitu zviždača koji objavljivanjem povjerljivih podataka trgovačkih društava i javnih tijela djeluju u javnom interesu
(2016/2224(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: Luke Ming Flanagan,

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane poziva Odbor za pravna pitanja da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

1. smatra da nepostojanje odgovarajuće zaštite zviždača ima negativan utjecaj na razvoj i provedbu politike EU-a o zaštiti okoliša, javnom zdravlju i sigurnosti hrane, a strah od odmazde može kod zviždača prouzročiti odvraćajući učinak te time ugroziti javni interes;
2. mišljenja je da, iako su važnost i vrijednost zviždača u području javnog zdravlja, okoliša i sigurnosti hrane u današnje vrijeme sve više prepoznate u državama članicama, postoji potreba za informativnim i promotivnim kampanjama o zviždačima na nacionalnoj i europskoj razini kako bi se promijenili stavovi i mentaliteti;
3. uvjeren je da zviždači imaju nezamjenjivu ulogu u smanjenju rizika za javno zdravlje, okoliš i sigurnost hrane, što su područja u kojima je određene rizike teško kontrolirati izvana, te u odvraćanju od nepravilnosti i korupcije odnosno njihovu sprečavanju; smatra da će pojačana zaštita zviždača dodatno potaknuti javni interes za otkrivanje rizika i prijetnji za javno zdravlje i okoliš i poboljšati sigurnost hrane, promicati kulturu javne odgovornosti i integriteta u javnim i privatnim institucijama, pa čak i spasiti živote; primjeri uključuju objavljivanje studije o teškom akutnom respiratornom sindromu (SARS) i drugim opasnim bolestima koje su predstavljale prijetnju milijunima ljudi u Kini te studija kojima se pomoglo u izbjegavanju opasnosti za okoliš u SAD-u;
4. podsjeća na nedavne slučajeve s velikim publicitetom kao što su Dieselgate, Nestle i skandali s konjskim mesom u kojima su otkriveni rizici za okoliš, javno zdravlje ili sigurnost hrane, pri čemu su zviždači bili ključni u otkrivanju rizika, a bolja zaštita zviždača mogla je dovesti do ranijeg otkrivanja rizika i manje štete;
5. ističe da se interni dokumenti koje su zviždači objavili u konačnici mogu smatrati uzrokom ključnog napretka u javnom zdravlju, posebice u pogledu kontrole duhana;
6. skreće pozornost na činjenicu da rizici za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane rijetko prestaju na granicama, što znači da slaba ili nepostojeća zaštita zviždača u jednoj državi članici, zbog koje se može onemogućiti pravodobno otkrivanje takvih rizika, ugrožava zdravlje i sigurnost svih građana EU-a i njihovu mogućnost zaštite okoliša;
7. ističe da je trgovina divljom faunom i florom postala jedan od finansijski najisplativijih oblika organiziranog kriminala na svijetu te ističe ključnu ulogu zviždača koji prijavljuju nezakonitu trgovinu, sjeću, ribolov i druge zločine protiv divlje faune i flore;
8. ističe da se dokazi o kršenjima zakona o zaštiti životinja i zakona o sigurnosti hrane EU-a na poljoprivrednim gospodarstvima i u klaonicama temelje gotovo isključivo na zviždačima s obzirom na to da ta mjesta nisu dostupna široj javnosti, a službene se kontrole obično najavljaju unaprijed;
9. priznaje da su ribarske brodice prilikom aktivnosti na moru izrazito izolirane te da je ključna snažna zaštita zviždača kako bi im se omogućilo dokazivanje nezakonitog ribolova i drugih kršenja prava EU-a;

10. žali zbog činjenice da regulatorna tijela, uključujući ona koja nadziru lanac opskrbe hranom, nemaju dovoljno resursa pa ovise o informacijama zviždača; stoga naglašava ključnu važnost povećanog financiranja regulatornih tijela i učinkovite zaštite zviždača;
11. ističe da će brzo i čvrsto zakonodavstvo EU-a za zaštitu zviždača i politički konsenzus kojim će se omogućiti provedba učinkovitih mjera na nacionalnoj i na europskoj razini, osim toga, pomoći u očuvanju i jačanju povjerenja u demokratske institucije, olakšavanju znanstvenih stručnih znanja, rasprava, iznošenju sukoba interesa i isticanju dodane vrijednosti djelovanja EU-a za građane; ističe da zakonodavstvo koje se odnosi na zviždače posebno potiče osobe koje imaju znanstveno i tehničko znanje da objave činjenice koje bi inače ostale skrivene;
12. izražava žaljenje zbog znatne pravne praznine i nedostataka u zaštiti zviždača u državama članicama i činjenice da je broj država članica koji je uveo mjere za zaštitu zviždača i dalje premašen; insistira na tome da je potrebna zaštita na razini EU-a s ciljem osiguravanja potpune pravne zaštite za zviždače jednake u svim državama članicama, kao i ispravan i neovisan nastavak tog procesa nakon otkrivanja informacija, pod uvjetom da su zviždači postupili u dobroj vjeri i s jednim ciljem zaštite općeg javnog interesa;
13. ističe da u pravu EU-a već postoje neke odredbe za zaštitu zviždača, ali da je područje primjene tih odredbi često ograničeno ili se one nalaze u različitim propisima, što dovodi do nastanka pravnih rupa i praznina;
14. traži potporu Komisije u poticanju država članica da stvore djelotvorne i učinkovite mehanizme zaštite zviždača;
15. potiče Komisiju da uzme u obzir rezultate javnog savjetovanja, da narednih mjeseci ostvari napredak u sastavljanju zakonodavstva i da bez odgađanja iznese prijedlog horizontalnog pravnog instrumenta, u skladu s načelom supsidijarnosti, kojim će se utvrditi čvrsti zajednički minimalni standardi EU-a za zaštitu zviždača i koji će se temeljiti na odredbama Ugovorâ o zaštiti okoliša, javnog zdravlja i zaštite potrošača; ističe nedostatke i neuspjeh sektorskih pristupa u tu svrhu, kao što je onaj u Direktivi (EU) 2016/943 Europskoga parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zaštiti neotkrivenih znanja i iskustva te poslovnih informacija (poslovne tajne) od nezakonitog pribavljanja, korištenja i otkrivanja; potiče države članice da osmisle zakonodavne instrumente kojima će se štititi osobe koje javnim tijelima prijavljuju prekršaje; predlaže da agencije EU-a donesu pisana pravila o zaštiti osoba koje prijave nepravilnosti i zviždača od odmazde;
16. ističe da se rad zviždača u većini slučajeva temelji na načelima transparentnosti i integriteta; zaštita zviždača trebala bi stoga biti zajamčena zakonom i ojačana diljem EU-a, ali samo ako je svrha njihova djelovanja zaštita javnog interesa postupanjem u dobroj vjeri u skladu sa sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava;
17. potiče Komisiju da prati odredbe država članica o zviždačima kako bi se olakšala razmjena najbolje prakse i time pomoglo u ostvarivanju djelotvornije zaštite zviždača na nacionalnoj razini;
18. ističe da prijavljivanje ili objavljivanje informacija o rizicima, povredama i kaznenim djelima te pokušaje njihova zataškavanja koji mogu dovesti do štete za okoliš, zdravstvenih problema i problema u pogledu integriteta i sigurnosti hrane, što obuhvaća i

nove tehnologije čiji utjecaj na okoliš i zdravlje još nisu poznati, kao i ostale oblike prijstupa poput lošeg upravljanja javnim tijelima, javnim zemljištem ili imovinom, treba obuhvatiti područjem primjene svakog instrumenta EU-a za zaštitu zviždača, neovisno o tome predstavljaju li oni kršenje prava, ako se može razumno pretpostaviti da je takvo objavljivanje u javnom interesu; naglašava da bi zviždači trebali imati koristi od zaštitnih instrumenata u tim područjima u cijeloj Uniji jer su ekološka pitanja po svojoj naravi transnacionalna i zakonodavstvo to mora odražavati; naglašava da je zaštitu zviždača potrebno pružati diljem Unije, neovisno o prebivalištu zviždača i o mjestu počinjenja kaznenog djela;

19. naglašava važnost otvorenih organizacijskih kultura i postojanja višestrukih, zaštićenih kanala za dobrovoljno unutarnje ili vanjsko prijavljivanje informacija kako bi se spriječio nastanak štete za okoliš, ljudsko zdravlje i prehrambeni lanac, što je i u najboljem interesu organizacija;
20. ističe činjenicu da zakonodavstvo EU-a za zaštitu zviždača mora biti sveobuhvatno, imati široko područje primjene i da mora biti brzo provedivo te da se njime moraju zaštititi zviždači, a po potrebi i njihovi kolege i rodbina, od svih oblika odmazde, zlostavljanja, zastrašivanja i isključivanja na radnom mjestu ili u privatnom životu te građanskih, kaznenih ili upravnih postupaka koji proizlaze iz objavljivanja informacija; naglašava činjenicu da je učinkovita zaštita zviždača neophodna kako bi se zajamčilo pravo na slobodu govora i slobodu informiranja te da je, u skladu s europskom sudskom praksom u području ljudskih prava, potrebno preispitati proturječne norme o tajnosti i povjerljivosti kako bi se osiguralo da te iznimke budu potrebne i razmjerne; naglašava da je zaštita potrebna ne samo prilikom internog objavljivanja informacija utvrđenim kanalima na radnom mjestu ili objavljivanja javnim ili nadzornim tijelima, nego i prilikom vanjskog objavljivanja široj javnosti putem medija ili na drugi način, uzimajući pritom u obzir relevantnu sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava; ističe da bi institucije EU-a u suradnji sa svim relevantnim nacionalnim tijelima trebale uvesti i poduzeti sve potrebne mjere za zaštitu povjerljivosti izvora podataka kako bi se spriječio svaki oblik diskriminatornih radnji ili prijetnji; poziva Komisiju da se pobrine za to da se svim zviždačima, uključujući zviždače koji trpe protumjere zbog izvještavanja ili objavljivanja informacija u javnom interesu, a kao posljedica toga pokrenu valjani sudski postupak, omogući pristup neovisnom pravnom savjetovanju, financijskoj i psihološkoj pomoći, a po potrebi i mjerama potpore;
21. poziva države članice i Komisiju da uspostave strog pravni okvir koji će poduzećima omogućiti uvođenje unutarnjih sustava upozoravanja, kojim će se jasno utvrditi koncept razumnog vremenskog roka koji poduzeće ima za odgovor i pritom osigurati usklađenosnost tih sustava sa socijalnim zakonodavstvom i pravom o zaštiti osobnih podataka;
22. ističe potrebu za pravnom sigurnošću u pogledu zaštitnih odredbi za zviždače s obzirom na to da kontinuirani nedostatak jasnoće i fragmentirani pristup odvraća potencijalne zviždače od istupanja te je štetan za njihove poslodavce, posebice u slučaju poduzeća koja djeluju u više jurisdikcija ili sektora;
23. ističe važnost uloge istraživačkog novinarstva i poziva Komisiju da se pobrine za to da se njezinim prijedlogom pruža jednaka razina zaštite istraživačkih novinara i zviždača;
24. ističe da definicija zviždača ne smije biti uska ili ograničena na određena područja, tip

ugovora o radu, pravnu narav postupaka i prijavljenih ili objavljenih informacija i da zviždačima u javnom i privatnom sektoru treba dodijeliti jednaku zaštitu te da oni ne smiju biti ograničeni ugovornim obvezama kojima se sprečava prijavljivanje ili objavljinjanje informacija kada su one u javnom interesu, bez obzira na potrebna ograničenja poput onih navedenih u „Globalnim načelima o nacionalnoj sigurnosti i pravu na informacije”;

25. potiče države članice da osmisle mjerila i pokazatelje u vezi s politikama u pogledu zviždača i u javnom i u privatnom sektoru;
26. ističe da zakonodavstvom EU-a treba uspostaviti jasnu proceduru za postupanje s objavljenim informacijama od početka do kraja radi dobrog praćenja svih aktivnosti zviždača, od podnošenja i obrade izvješća do jamčenja efektivne zaštite zviždača, i djelotvornijih mehanizama zaštite zviždača; ističe važnost izričitog povjeravanja nadležnim i regulatornim tijelima te tijelima kaznenog progona odgovornosti održavanja kanala za prijavljivanje, primanje, rješavanje i ispitivanje mogućih zloupotreba, po potrebi uz istodobnu zaštitu povjerljivosti izvora i prava uključenih strana; potiče Komisiju i države članice da zajamče pristup povjerljivom savjetovanju osobama koje razmišljaju o prijavljivanju ili objavljinjanju informacija u javnom interesu te stoga traže informacije kao što su one o pravima i odgovornostima zviždača, odgovarajućim kanalima i mogućim posljedicama svoje odluke.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	11.7.2017
Rezultat konačnog glasovanja	+: 67 -: 1 0: 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Margrete Auken, Pilar Ayuso, Zoltán Balczó, Catherine Bearder, Ivo Belet, Biljana Borzan, Lynn Boylan, Paul Brannen, Nessa Childers, Birgit Collin-Langen, Mireille D'Ornano, Miriam Dalli, Seb Dance, Angélique Delahaye, Stefan Eck, Bas Eickhout, José Inácio Faria, Karl-Heinz Florenz, Francesc Gambús, Elisabetta Gardini, Gerben-Jan Gerbrandy, Arne Gericke, Jens Gieseke, Julie Girling, Françoise Grossetête, Andrzej Grzyb, Jytte Guteland, Anneli Jäättänenmäki, Jean-François Jalkh, Benedek Jávor, Kateřina Konečná, Urszula Krupa, Giovanni La Via, Jo Leinen, Peter Liese, Norbert Lins, Rupert Matthews, Valentinas Mazuronis, Susanne Melior, Miroslav Mikolášik, Gilles Pargneaux, Piernicola Pedicini, Bolesław G. Piecha, Pavel Poc, Julia Reid, Frédérique Ries, Michèle Rivasi, Daciana Octavia Sârbu, Annie Schreijer-Pierik, Davor Škrlec, Renate Sommer, Claudiu Ciprian Tănasescu, Ivica Tolić, Estefanía Torres Martínez, Adina-Ioana Vălean, Jadwiga Wiśniewska, Damiano Zoffoli
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Luke Ming Flanagan, Elena Gentile, Esther Herranz García, Krzysztof Hetman, Ulrike Müller, James Nicholson, Christel Schaldemose, Bart Staes, Tiemo Wölken
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 200. st. 2.	Siôn Simon, Derek Vaughan

**KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U ODBORU ČIE SE
MIŠLJENJE TRAŽI**

67	+
ALDE	Catherine Bearder, Gerben-Jan Gerbrandy, Anneli Jäätteenmäki, Valentinas Mazuronis, Ulrike Müller, Frédérique Ries
ECR	Arne Gericke, Julie Girling, Urszula Krupa, Rupert Matthews, James Nicholson, Bolesław G. Piecha, Jadwiga Wiśniewska
EFDD	Piernicola Pedicini
ENF	Mireille D'Ornano, Jean-François Jalkh
GUE/NGL	Lynn Boylan, Stefan Eck, Luke Ming Flanagan, Kateřina Konečná, Estefanía Torres Martínez
NI	Zoltán Balczó
PPE	Pilar Ayuso, Ivo Belet, Birgit Collin-Langen, Angélique Delahaye, José Inácio Faria, Karl-Heinz Florenz, Francesc Gambús, Elisabetta Gardini, Jens Gieseke, Françoise Grossetête, Andrzej Grzyb, Esther Herranz García, Krzysztof Hetman, Giovanni La Via, Peter Liese, Norbert Lins, Miroslav Mikolášik, Annie Schreijer-Pierik, Renate Sommer, Ivica Tolić, Adina-Ioana Vălean
S&D	Biljana Borzan, Paul Brannen, Nessa Childers, Miriam Dalli, Seb Dance, Elena Gentile, Jytte Guteland, Jo Leinen, Susanne Melior, Gilles Pargneaux, Pavel Poc, Christel Schaldemose, Peter Simon, Daciana Octavia Sârbu, Claudiu Ciprian Tănăsescu, Derek Vaughan, Tiemo Wölken, Damiano Zoffoli
VERTS/ALE	Margrete Auken, Bas Eickhout, Benedek Jávor, Michèle Rivasi, Davor Škrlec, Bart Staes

1	-
EFDD	Julia Reid

0	0

Korišteni znakovi:

- + : za
- : protiv
- 0 : suzdržani